

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૧૮] ૧૪ એસ.સી.આર. ૧૧૬૧

ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય

વિરુદ્ધ

વાસિક્ હૈદર વિગેરે

(ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૭૦૨-૧૭૦૬ / ૨૦૧૪)

ડિસેમ્બર ૧૦, ૨૦૧૮

[એન. વી. રમણા અને મોહન એમ. શાંતાનાગૌદર, ન્યાયમૂર્તિઓ]

ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ – કલમો ૩૦૨ અને ૩૦૭ સાથે વંચાણો
કલમો ૧૪૮, ૧૪૮ – નિર્દોષ છુટકારા સામે અપીલ – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-
૨-પોલીસ અધિકારીને જાણવા મળ્યું કે આશરે ૨૦૦-૩૦૦ તોફાનીઓનું ટોળું
એક મંદિરે ભારે ઉત્પાત અને તોડફોડ મચાવી રહ્યું હતું – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-

૨ પોલીસ દળ અને વરિષ્ઠ અધિકારી સાથે ઘટનાસ્થળ તરફ આગળ વધ્યા – તોફાનીઓએ તેમના પર ગોળીબાર શરૂ કર્યો, જેમાં વરિષ્ઠ અધિકારી ઘાયલ થયા, જેમનું પાછળથી ઈજાઓના કારણે મૃત્યુ થયું – સામાવાળાઓ-આરોપી વ્યક્તિઓની ધરપકડ કરવામાં આવી – ટ્રાયલ કોર્ટે સામાવાળાઓને દોષિત ઠેરવ્યા – હાઈકોર્ટે દોષસિદ્ધિ રદ કરી – ઠેરવવામાં આવ્યું: નિર્દોષ છુટકારા સામેની અપીલમાં, એપેલેટ કોર્ટ માત્ર ત્યારે જ હસ્તક્ષેપ કરશે જ્યાં હકીકત અને કાયદાની વિકૃતિ અસ્તિત્વમાં હોય – હાલનો કેસ તપાસની બહુવિધ ક્ષતિઓ અને ખામીઓથી ભરેલો છે જે બાબતના મૂળ સુધી જાય છે – ૨૦૦-૩૦૦ તોફાનીઓના જૂથમાંથી સામાવાળાઓની ૧૦૦% ચોકસાઈ સાથે ચોક્કસ ઓળખ; કોઈપણ વિશિષ્ટ નિશાનોના ઉલ્લેખ વિના, બનાવના સ્થળથી સાક્ષીઓના અંતરને ધ્યાનમાં લેતાં અત્યંત અસંભવિત જણાય છે – ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પરેડ (ટીઆઈપી) સમયસર હાથ ધરવી જોઈએ, જો નહીં, તો વિલંબ સમજાવવો આવશ્યક છે – જોકે, હાલના કેસમાં, માત્ર ટીઆઈપી હાથ ધરવામાં વિલંબ જ થયો ન હતો, પરંતુ તેના માટે કોઈ સ્પષ્ટતા પણ નહોતી – આ તેની વિશ્વસનીયતા વિશે શંકા પેદા કરે છે – વધુમાં, જોકે આઈપીસીની કલમ ૩૦૭ હેઠળ આરોપો ઘડવામાં આવ્યા હતા, ફરિયાદપક્ષ પુરાવાના માધ્યમથી આરોપોને સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો – ટ્રાયલ કોર્ટે કોઈપણ પુરાવા વિના ઉક્ત ગુના માટે સામાવાળાઓને દોષિત ઠેરવવામાં ભૂલ કરી હતી – ફરિયાદપક્ષ સામાવાળાઓના ગુનાહિત દોષ અંગેના શંકાના વાદળો દૂર કરવા માટે સંજોગોની સાંકળ જોડવામાં નિષ્ફળ રહ્યો – શંકા, ભલે ગમે તેટલી ગંભીર હોય, પુરાવાનું

સ્થાન લઈ શકતી નથી – તપાસની ક્ષતિઓએ સામાવાળાઓની તરફેણમાં નિર્દોષતાના અનુમાનને મજબૂત બનાવ્યું છે – ખામીયુક્ત તપાસમાંથી ઉદ્ભવતો શંકાનો લાભ આરોપીઓની તરફેણમાં જાય છે – હાઈકોર્ટના ચુકાદામાં કોઈ વિકૃતિ નથી – આર્મ્સ એક્ટ અને વિસ્ફોટક પદાર્થ અધિનિયમ હેઠળના ગુનાઓ માટે નિર્દોષ છુટકારાના સમવર્તી હુકમમાં પણ કોઈ દખલગીરી કરવામાં આવતી નથી – આર્મ્સ એક્ટ, ૧૯૫૯ – કલમો ૨૫, ૨૭ – વિસ્ફોટક પદાર્થ અધિનિયમ, ૧૯૦૮ – કલમો ૪, ૧૫ – ક્રિમિનલ લો એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ, ૧૯૩૨.

અપીલો રદ કરતાં, કોર્ટે ઠેરવેલ કે:

૧.૧ હાલનો કેસ તપાસની બહુવિધ ક્ષતિઓ અને ખામીઓથી ભરેલો છે જે બાબતના મૂળ સુધી જાય છે. પ્રથમ તો, ટીઆઈપીમાં ભાગ લેનારા સાત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓમાંથી, તેમના પાંચ સાક્ષીઓએ કોઈપણ ભૂલ કર્યા વિના આરોપી-સામાવાળાઓની ઓળખ કરી હતી. આરોપી નં. ૩ ના મોટા આગળ નીકળેલા દાંત છે, આરોપી નં. ૪ પોલિયોથી પીડિત હતો તેથી તે કાયમી શારીરિક અસમર્થતા ધરાવતો હતો, પરંતુ આશ્ચર્યજનક રીતે આ હકીકતનો એફ.આઈ.આર. માં કે સાક્ષીઓના નિવેદનોમાં ક્યારેય ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો. ૨૦૦-૩૦૦ તોફાનીઓના જૂથમાંથી ચાર આરોપી-સામાવાળાઓની ૧૦૦% ચોકસાઈ સાથે ચોક્કસ ઓળખ; કોઈપણ વિશિષ્ટ નિશાનોના ઉલ્લેખ વિના, બનાવના સ્થળથી સાક્ષીઓના અંતરને ધ્યાનમાં લેતાં અત્યંત

અસંભવિત જણાય છે. તદુપરાંત, આરોપી નં. ૧ અને ૨ ની ટીઆઈપી હાથ ધરવામાં ૫૫ દિવસનો અસાધારણ વિલંબ થયો હતો. જોકે, આરોપી નં. ૩ અને ૪ ની સંડોવણી તારીખ ૦૩.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ ૪ સામે આવી ગઈ હતી, છતાં ફરિયાદપક્ષે તેમને ૬ અઠવાડિયા સુધી ધરપકડ કરવા કે પૂછપરછ કરવા માટે કોઈ પ્રયાસ કર્યો ન હતો. પરંતુ ઉક્ત અસાધારણ વિલંબ માટે કોઈ વાજબી સ્પષ્ટતા આપવામાં આવી ન હતી. [પેરા ૧૩, ૧૪][૧૧૬૮-ડી-એચ]

૧.૨ વધુમાં, આરોપીઓની ઓળખ છુપાવી રાખવામાં આવી હતી તે સાબિત કરવા માટે કોઈ દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી. ટીઆઈપી સમયસર યોજવી જોઈએ, જો નહીં, તો વિલંબ સમજાવવો જોઈએ અને આવા વિલંબથી આરોપીઓ ખુદા ન પડવા જોઈએ. જોકે, હાથ પરના કેસમાં, માત્ર ટીઆઈપી હાથ ધરવામાં વિલંબ જ નહોતો થયો, પરંતુ ફરિયાદપક્ષ તરફથી તેના માટે કોઈ ખુલાસો પણ આવ્યો નથી. આ ટીઆઈપીની વાસ્તવિકતા વિશે નોંધપાત્ર શંકા પેદા કરે છે. [પેરા ૧૫][૧૧૬૯-એ-ડી]

૧.૩ બીજું, તે આશ્ચર્યજનક છે કે, જોકે પોસ્ટ-મોર્ટમ રિપોર્ટ વર્ણવે છે કે મૃતકના શરીરમાં માત્ર બે જ ઘા હતા, એક પ્રવેશનો અને બીજો બહાર નીકળવાનો ઘા હતો, છતાં કથિત રીતે મૃતકની રાખમાંથી એક ગોળી રિકવર કરવામાં આવી હતી. મૃતકની રાખમાંથી ગોળીની રિકવરી એ પોસ્ટ-મોર્ટમ રિપોર્ટ સાથે અસંગત છે જે કથિત રીતે બહાર નીકળવાનો ઘા દર્શાવે છે, જેનો અર્થ એ થાય છે કે ગોળી શરીરની બહાર નીકળી ચૂકી હતી. ઉપરોક્ત હકીકત

પોસ્ટ-મોર્ટમ રિપોર્ટ અને એફ.એસ.એલ. રિપોર્ટ બંને પર શંકા પેદા કરે છે કારણ કે તેઓ એકબીજા સાથે સુસંગત નથી. ત્રીજું, ફરિયાદપક્ષ એ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે કે ૨૦ દિવસ પછી મૃતકની રાખમાંથી કથિત રીતે રિકવર કરાયેલી ગોળી ખરેખર સામાવાળા નં. ૧ પાસેથી રિકવર કરાયેલી પિસ્તોલમાંથી જ છોડવામાં આવી હતી. પિસ્તોલની રિકવરી પણ શંકાસ્પદ છે. [પેરા ૧૬, ૧૭][૧૧૬૯-ડી-જી]

૧.૪ ચોથું, બનાવના સ્થળ અંગે, ફરિયાદપક્ષ તેને ચોકસાઈ સાથે નક્કી કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો. પાંચમું, ફરિયાદપક્ષ મૃતકના ઓર્ડરલીની તપાસ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો જે આ જ બનાવમાં ઘાયલ થયો હતો અને તેને ગોળી વાગી હતી. છઠ્ઠું, ફરિયાદપક્ષ કોઈપણ સ્વતંત્ર સાક્ષી રજૂ કરવામાં પણ નિષ્ફળ રહ્યો છે. સત્તાવાર સાક્ષીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા પુરાવા પર અવિશ્વાસ કરવો ખોટો હોવા છતાં, ડહાપણ માંગે છે કે તેમના પુરાવાને સખત ચકાસણીની એરણ પર પરખવામાં આવે. ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા પુરાવા આ કોર્ટમાં વિશ્વાસ પ્રેરિત કરતા નથી. છેલ્લે, તે આશ્ચર્યજનક છે કે જોકે આઈપીસીની કલમ ૩૦૭ હેઠળ આરોપો ઘડવામાં આવ્યા છે, છતાં ફરિયાદપક્ષ પુરાવાના માધ્યમથી આરોપોને સાબિત કરવામાં સંપૂર્ણપણે નિષ્ફળ રહ્યો છે. ટ્રાયલ કોર્ટે તેને સાબિત કરવા માટેના કોઈપણ પુરાવા વિના સામાવાળાઓને ઉક્ત ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં ભૂલ કરી છે. [પેરા ૧૯-૨૧][૧૧૭૦-એ-એફ]

૧.૫ ફરિયાદપક્ષ સામાવાળાઓના ગુનાહિત દોષ અંગેના શંકાના વાદળો દૂર કરવા માટે સંજોગોની સાંકળ જોડવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે. એક શંકા, ભલે ગમે તેટલી ગંભીર હોય, તે પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકતી નથી, એટલે કે 'હોઈ શકે' અને 'હોવું જ જોઈએ' વચ્ચે લાંબુ અંતર હોય છે, જેને ફરિયાદપક્ષે પોતાના કેસને વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવા માટે કાપવું જ પડે. હાલના કેસમાં, ઉપરોક્ત તપાસની ક્ષતિઓની સંચિત અસરે આરોપી-સામાવાળાઓની તરફેણમાં નિર્દોષતાના અનુમાનને મજબૂત બનાવ્યું છે. આવા કેસોમાં, ખામીયુક્ત તપાસમાંથી ઉદ્ભવતો શંકાનો લાભ આરોપીની તરફેણમાં જાય છે. હાઈકોર્ટના ચુકાદામાં કોઈ વિકૃતિ નથી. આર્મ્સ એક્ટ અને વિસ્ફોટક પદાર્થ અધિનિયમ હેઠળ આચરવામાં આવેલા ગુનાઓ માટે નિર્દોષ છુટકારાના સમવર્તી હુકમમાં પણ કોઈ દખલ કરવામાં આવતી નથી. [પેરા ૨૨, ૨૪, ૨૬ અને ૨૭] [૧૧૭૦-એફ-જી; ૧૧૭૧-બી-એફ]

બન્નારેડ્ડી અને અન્ય વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય અને અન્ય (૨૦૧૮) ૫ એસસીસી ૭૯૦; રવીન્દ્ર કુમાર પાલ ઉર્ફે દારા સિંહ વિરુદ્ધ રિપબ્લિક ઓફ ઈન્ડિયા (૨૦૧૧) ૨ એસસીસી ૪૯૦ : [૨૦૧૧] ૧ એસસીઆર ૯૨૯; મુદ્દા વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય (૨૦૧૦) ૩ એસસીસી ૫૦૮; કૈલાશ ગૌર અને અન્ય વિરુદ્ધ આસામ રાજ્ય (૨૦૧૨) ૨ એસસીસી ૩૪ – આધાર રાખવામાં આવ્યો. નરેન્દ્ર સિંહ વિરુદ્ધ એમ.પી. રાજ્ય (૨૦૦૪) ૧૦ એસસીસી ૬૯૯ – સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો.

કેસ લો સંદર્ભ

(૨૦૧૮) ૫ એસસીસી ૭૯૦ આધાર રાખવામાં આવ્યો પેરા ૧૨

[૨૦૧૧] ૧ એસસીઆર ૯૨૯ આધાર રાખવામાં આવ્યો પેરા ૧૨

(૨૦૧૦) ૩ એસસીસી ૫૦૮ આધાર રાખવામાં આવ્યો પેરા ૧૫

(૨૦૦૪) ૧૦ એસસીસી ૬૯૯ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો પેરા ૨૨

(૨૦૧૨) ૨ એસસીસી ૩૪ આધાર રાખવામાં આવ્યો પેરા ૨૩

ક્રિમિનલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન : ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૭૦૨-૧૭૦૬
/ ૨૦૧૪.

અલ્હાબાદ ખાતે આવેલ ઉચ્ચ ન્યાયાલયના ક્રિમિનલ અપીલ નં.
૧૪૧૯, ૧૪૩૦, ૧૫૧૮, ૮૯૮ / ૨૦૦૪ અને સરકારી અપીલ નં. ૫૨૭૦ /
૨૦૦૫ માં તારીખ ૨૯.૦૫.૨૦૦૯ ના ચુકાદા અને હુકમમાંથી.

દિનેશ કુમાર ગોસ્વામી, અંકુર પ્રકાશ, કે. લુઈકાંગ માઈકલ, સુશીલ
તોમર, આશુતોષ કે. શર્મા, ગર્વેશ કાબરા, ટી. મહીપાલ, સુશ્રી કામિની
જયસ્વાલ, મોહમ્મદ ઇરશાદ હનીફ, આરીફ અલી ખાન, અદીલ સિદ્દીકી,
રિઝવાન અહમદ, શેખ મૌલાલી બાશા, આમિર નસીમ, નઈમ ઇલ્યાસ, રામ
મિશ્રા, જતિન્દરપાલ સિંહ, સિદ્ધાર્થ દવે, ફારુખ રશીદ, અબુ બક્ર સબ્બાગ,
સુશ્રી જેમતિબેન એઓ, વકીલો ઉપસ્થિત પક્ષકારો તરફથી હાજર રહ્યા હતા.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ એન. વી. રમણા દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. સ્પેશિયલ લીવ દ્વારા કરવામાં આવેલી આ અપીલો અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ દ્વારા ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૪૧૯, ૧૪૩૦, ૧૫૧૮ અને ૮૯૮ / ૨૦૦૪ માં પસાર કરવામાં આવેલા સંયુક્ત વાદગ્રસ્ત ચુકાદા તારીખ ૨૯.૦૫.૨૦૦૯ માંથી ઉદ્ભવે છે, જેના દ્વારા હાઈકોર્ટે એડિશનલ સેશન્સ જજ, કાનપુર દ્વારા સેશન્સ ટ્રાયલ નં. ૧૬૪/૨૦૦૨ માં તારીખ ૨૨.૦૧.૨૦૦૪ ના રોજ આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ સાથે વંચાણે ૧૪૯, ૩૦૭ સાથે વંચાણે ૧૪૯, ૧૪૮ અને ક્રિમિનલ લો એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ, ૧૯૩૨ ની કલમ ૭ હેઠળ પસાર કરવામાં આવેલ દોષસિદ્ધિનો ચુકાદો ઉલટાવી દીધો છે. જ્યારે અપીલકર્તા-રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી સરકારી અપીલ નં. ૫૨૭૦ / ૨૦૦૫ માં હાઈકોર્ટે એડિશનલ સેશન્સ જજ, કાનપુર દ્વારા સેશન્સ ટ્રાયલ નં. ૧૪૩ અને ૧૪૪ / ૨૦૦૨ માં આરોપી નં. ૧-સામાવાળા (વાસિફ હૈદર) ને નિર્દોષ છોડી મૂકતા તારીખ ૩.૮.૨૦૦૫ ના ચુકાદાને બહાલ રાખીને આરોપી નં. ૧-સામાવાળા (વાસિફ હૈદર) ના આર્મ્સ એક્ટ, ૧૯૫૯ ની કલમ ૨૫ અને ૨૭ તથા વિસ્ફોટક પદાર્થ અધિનિયમ, ૧૯૦૮ ની કલમ ૪ અને ૧૫ હેઠળના ગુનાઓ માટેના નિર્દોષ છુટકારા સામેની અપીલ રદ કરી હતી.

૨. ફરિયાદપક્ષની હકીકતમાંથી બહાર આવતી સંક્ષિપ્ત વિગત એવી છે કે, જ્યારે ફરિયાદી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨ – એસ.ઓ., પી.એસ. મૂલગંજ, કાનપુર) અન્ય પોલીસ કર્મચારીઓ સાથે પેરેડ કોર્સિંગ પર ફરજ પર હતા, ત્યારે

તેમને જાણવા મળ્યું કે લગભગ ૨૦૦-૩૦૦ તોફાનીઓનું ટોળું ચૌબે ગોલા મંદિરે તોડફોડ અને વિનાશ કરી રહ્યું હતું. તાત્કાલિક, ફરિયાદી પોલીસ દળ અને એ.ડી.એમ. (નાણા અને મહેસૂલ)-શ્રી ચંદ્ર પ્રકાશ પાઠક (જે હવે પછી “મૃતક” તરીકે ઉલ્લેખિત છે), અને પ્રોવિન્શિયલ આર્મ્ડ કોન્સ્ટેબ્યુલરી [“પીએસી”] ની અડધી સેક્શન સાથે બનાવના સ્થળ તરફ આગળ વધ્યા. સ્વીકૃતપણે, જ્યારે મૃતક પોલીસ કર્મચારીઓ સાથે નવી સડક પર આવેલી સુનહરી મસ્જિદથી લગભગ ૧૦૦-૧૫૦ ડગલાંના અંતરે હતા, ત્યારે તોફાનીઓએ તેમના પર ગોળીબાર શરૂ કર્યો જેના પરિણામે મૃતક અને તેમના ઓર્ડરલી રામચંદ્ર ઘાયલ થયા. કાયદો અને વ્યવસ્થાની પરિસ્થિતિને નિયંત્રિત કરવા માટે, પોલીસને તેમના સ્વબચાવમાં ગોળીબાર કરવાની ફરજ પડી હતી. જ્યારે પોલીસ ટુકડી મસ્જિદ પાસે પહોંચી, ત્યારે તોફાનીઓ ભાગી ચૂક્યા હતા. ત્યારબાદ, જ્યારે પોલીસ ટુકડી ચૌબે ગોલા મંદિરે પહોંચી જ્યાં તોફાનીઓએ કેટલાક મકાનો લૂંટી લીધા હતા અને આગચંપી પણ કરી હતી. તે દરમિયાન, પોલીસને એવી માહિતી પણ મળી કે મૃતક હોસ્પિટલમાં ગોળી વાગવાની ઈજાઓના કારણે મૃત્યુ પામ્યા હતા. આખરે, તારીખ ૧૬.૦૩.૨૦૦૧ ના રોજ રાત્રે ૮.૦૫ વાગ્યે ૨૦૦-૩૦૦ અજાણ્યા તોફાનીઓ સામે એફ.આઈ.આર., કેસ ક્રાઈમ નં. ૭ / ૨૦૦૧ નોંધવામાં આવી હતી.

૩. તે જ રાત્રે, ઇન્કવેસ્ટ કાર્યવાહી હાથ ધર્યા પછી, શબને પોસ્ટ મોર્ટમ પરીક્ષણ માટે મોકલવામાં આવ્યું હતું અને તપાસ શરૂ થઈ હતી. તપાસ અધિકારીએ સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા પછી, ઘટનાસ્થળનું નિરીક્ષણ કર્યું

અને સાઈટ પ્લાન આંક કા-૬ તૈયાર કર્યો. મૃતકની રાખમાંથી રિકવર કરાયેલી ગોળી ફોરેન્સિક તપાસ માટે મોકલવામાં આવી હતી.

૪. તારીખ ૦૨.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ આરોપી નં. ૨-સામાવાળા (મુમતાઝ ઉર્ફે મૌલાના) ને દિલ્હી પોલીસ દ્વારા કાનપુર લાવવામાં આવ્યો હતો. તારીખ ૦૪.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ આરોપી નં. ૧-સામાવાળા (વાસિક્ હૈદર) ની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. આરોપી નં. ૩-સામાવાળા (હાજી અતિક) અને આરોપી નં. ૪-સામાવાળા (સફાત રસૂલ) ની અનુક્રમે ૧૭.૦૮.૨૦૦૧ અને ૧૮.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ ડિસ્ટ્રિક્ટ જેલ, કાનપુર ખાતે તારીખ ૨૭.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પરેડ (જે હવે પછી “ટીઆઈપી” તરીકે ઉલ્લેખિત છે) યોજવામાં આવી હતી. તપાસ પૂર્ણ થયા પછી, ચાર્જશીટ રજૂ કરવામાં આવી હતી.

૫. આરોપીઓએ ગુનો કબૂલ કર્યો ન હતો અને ટ્રાયલની માંગણી કરી હતી. એ નોંધવું પ્રસ્તુત છે કે સીઆરપીસી ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિવેદનોમાં તેઓએ દાવો કર્યો હતો કે ટીઆઈપી યોજવામાં અસાધારણ વિલંબ થયો હતો, કારણ કે આ સમયગાળાનો ઉપયોગ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા તેમને તેમના ઘરે અથવા કામના સ્થળોએ જોવા માટે કરવામાં આવ્યો હતો જેથી અનુગામી ઓળખ માટે તેમને કાળજીપૂર્વક ચિહ્નિત કરી શકાય. તેમણે એ હકીકત પર ભાર મૂક્યો કે તેમને પડદામાં (બાપર્દા) રાખવામાં આવ્યા નહોતા. આરોપી-સામાવાળાઓએ વધુમાં જણાવ્યું

હતું કે, ટીઆઈપી પહેલાં, પોલીસે તેમના ફોટોગ્રાફ્સ લીધા હતા અને તે અન્ય સાક્ષીઓને બતાવ્યા હતા. આ ટીઆઈપીની પ્રામાણિકતા વિશે નોંધપાત્ર શંકા પેદા કરે છે. વધુમાં, આરોપી-સામાવાળાઓએ આક્ષેપ કર્યો હતો કે, જ્યારે પોલીસ અસલી ગુનેગારોને શોધવામાં નિષ્ફળ રહી ત્યારે તેમને ખોટી રીતે આ કેસમાં સંડોવી દેવામાં આવ્યા હતા. આરોપી-સામાવાળાઓએ એ પણ રજૂઆત કરી હતી કે, જોકે તેમની કોઈ ગુનાહિત પૃષ્ઠભૂમિ નહોતી, છતાં તેમને આ ગુનામાં ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યા હતા.

૬. તારીખ ૨૨.૦૧.૨૦૦૪ ના હુકમ દ્વારા, ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદપક્ષના કથન પર આધાર રાખીને, બચાવ પક્ષની વાત નકારી કાઢી અને આરોપી વ્યક્તિઓને નીચે મુજબ દોષિત ઠેરવ્યા:

આરોપી	ચાર્જ	દોષસિદ્ધિ
[૧]. વાસિફ હૈદર	કલમ ૩૦૨/૧૪૮ આઈપીસી	આજીવન કેદ
[એ-૧],	કલમ ૩૦૭/૧૪૮ આઈપીસી:	૫ વર્ષની સખત કેદ
[૨]. મુમતાઝ ઉર્ફે મૌલાના [એ-૨],	કલમ ૧૪૮ આઈપીસી:	૧ વર્ષની સખત કેદ
[૩]. હાજી અતિક [એ-૩],	કલમ ૭, ક્રિમિનલ લો એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ:	૩ મહિનાની સખત કેદ
[૪]. સફાત રસૂલ [એ-૪]	તે તમામ આઈપીસી ની કલમો ૩૮૫, ૩૮૭, ૪૩૬ અને ૧૫૩-એ હેઠળના આરોપોમાંથી નિર્દોષ છૂટ્યા હતા.	

વાસિક્ હૈદર [એ-૧]:	આર્મ્સ એક્ટ, ૧૯૫૯ ની કલમ ૨૫ અને ૨૭ તથા વિસ્ફોટક પદાર્થ અધિનિયમ, ૧૯૦૮ ની કલમ ૪ અને ૧૫ હેઠળના આરોપોમાંથી નિર્દોષ છૂટ્યો હતો.
--------------------	--

૭. ઉપરોક્ત દોષસિદ્ધિ અને સજાના હુકમથી વ્યથિત થઈને, આરોપી-સામાવાળાઓએ હાઈકોર્ટ સમક્ષ અપીલ કરી હતી. પુરાવાના વિશ્લેષણ પર હાઈકોર્ટે જોયું કે, માત્ર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓની જુબાનીઓમાં વિવિધ વિરોધાભાસો જ અસ્તિત્વમાં નથી પરંતુ તેના સમર્થનનો પણ અભાવ છે. નિર્દોષ છુટકારાનો હુકમ પસાર કરતી વખતે હાઈકોર્ટે અવલોકન કર્યું કે ફરિયાદપક્ષનો કેસ તપાસની ખામીઓથી ભરેલો હતો, સૌથી અગત્યનું એ કે આરોપીઓની ઓળખ અત્યંત શંકાસ્પદ હતી અને ટીઆઈપી 'વિશ્વાસ કરવા માટે વધુ પડતી સારી' હોવાનું જણાયું હતું. તે મુજબ, હાઈકોર્ટે વાદગ્રસ્ત ચુકાદા દ્વારા આરોપી-સામાવાળાઓને નિર્દોષ છોડી મૂક્યા અને ઉપરોક્ત દોષસિદ્ધિનો હુકમ રદ કર્યો કારણ કે ફરિયાદપક્ષ પોતાના કેસને વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો હતો.

૮. તમામ આરોપીઓને નિર્દોષ છોડી મૂકતા હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વાદગ્રસ્ત હુકમથી વ્યથિત થઈને ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યએ આ અપીલો દાખલ કરી છે.

૯. અપીલકર્તા-રાજ્ય વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી દિનેશ કુમાર ગોસ્વામીએ

ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપતાં રજૂઆત કરી હતી કે આરોપી-સામાવાળાઓની ધરપકડ બાદ યોગ્ય સાવચેતી રાખીને અને પ્રક્રિયાને અનુસરીને તેમની ઓળખ યોગ્ય રીતે કરવામાં આવી હતી. વધુમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓએ ઓળખ પરેડમાં તેમજ કોર્ટમાં પણ આરોપી વ્યક્તિઓની સ્પષ્ટ ઓળખ કરી હતી. ટીઆઈપી યોજવામાં થયેલા વિલંબના મુદ્દે વકીલે ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી હતી કે, આરોપી-સામાવાળાઓના વકીલો દ્વારા દલીલ કરવામાં આવી તેવો કોઈ અસાધારણ વિલંબ ટીઆઈપી યોજવામાં થયો નહોતો. હાઈકોર્ટે ટીઆઈપી પર આધાર ન રાખીને ગંભીર ભૂલ કરી છે કારણ કે તેના પરિણામોને દૂષિત કરે તેવું કંઈપણ રેકૉર્ડ પર નથી. છેલ્લે, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે આરોપી-સામાવાળાઓના ગુનાહિત દોષને સાબિત કરવા માટે પૂરતા પુરાવા અસ્તિત્વમાં હોવાથી, સેશન્સ જજે તેમની સામે યોગ્ય રીતે દોષસિદ્ધિનો હુકમ પસાર કર્યો હતો અને તેથી વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કરવાની અરજ કરી હતી.

૧૦. બીજી તરફ, આરોપી-સામાવાળા નં. ૧, ૩ અને ૪ વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી કામિની જયસ્વાલે હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્દોષ છુટકારાના હુકમને સમર્થન આપતાં રજૂઆત કરી હતી કે, સમગ્ર ફરિયાદપક્ષની કહાણી આરોપી-સામાવાળાઓની ઓળખ પર ટકેલી છે, જેની પ્રામાણિકતા પોતે જ પ્રશ્નાસ્પદ છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે, જ્યારે સ્વીકૃતપણે સાક્ષીઓ બનાવના સ્થળથી ઘણા દૂરના અંતરે હતા, ત્યારે ૨૦૦-૩૦૦ તોફાનીઓના ટોળામાંથી કોઈપણ ચોક્કસ હુલિયા કે વિશિષ્ટ નિશાનોની

ગેરહાજરીમાં આરોપી-સામાવાળાઓને ચોક્કસપણે ઓળખવા શક્ય નહોતા. વધુમાં, ટીઆઈપી યોજવામાં અસાધારણ વિલંબ થયો હતો જે ફરિયાદપક્ષ માટે ઘાતક હતો.

૧૧. વધુમાં, આરોપી-સામાવાળા નં. ૨ વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી સિદ્ધાર્થ દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે આરોપી-સામાવાળા નં. ૨ ને માત્ર સહ-આરોપીના કબૂલાતનામાના આધારે જ બાબતમાં ઘસેડવામાં આવ્યો છે જેને કોઈ સમર્થન મળ્યું નથી, અને રેકૉર્ડ પર અન્ય કોઈ ગુનાહિત પુરાવો ઉપલબ્ધ નથી.

૧૨. પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા. શરૂઆતમાં, અમે જણાવવા માંગીએ છીએ કે નિર્દોષ છુટકારા સામેની અપીલમાં, એપેલેટ કોર્ટ માત્ર ત્યારે જ દખલ કરશે જ્યાં હકીકત અને કાયદાની વિકૃતિ અસ્તિત્વમાં હોય [જુઓ બન્નારેડ્ડી અને અન્ય વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય અને અન્ય, (૨૦૧૮) ૫ એસસીસી ૭૯૦]. વધુમાં, નિર્દોષ છૂટેલા આરોપીની તરફેણમાં ચુકાદો હોવાથી તેની નિર્દોષતાનું અનુમાન વધુ મજબૂત બને છે [જુઓ રવીન્દ્ર કુમાર પાલ ઉર્ફે દારા સિંહ વિરુદ્ધ રિપબ્લિક ઓફ ઇન્ડિયા, (૨૦૧૧) ૨ એસસીસી ૪૯૦ પેરા ૯૪ માં].

૧૩. અમે હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા ઉક્ત નિર્દોષ છુટકારાના હુકમ સાથે સહમત છીએ, કારણ કે હાલનો કેસ તપાસની બહુવિધ ક્ષતિઓ અને ખામીઓથી ભરેલો છે જે બાબતના મૂળ સુધી જાય છે. અમે ક્રમશઃ તેની ચર્ચા કરીશું.

૧૪. પ્રથમ તો, એ નોંધવું યોગ્ય છે કે ટીઆઈપીમાં ભાગ લેનારા સાત પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓમાંથી, તેમના પાંચ સાક્ષીઓએ કોઈપણ ભૂલ કર્યા વિના આરોપીઓની ઓળખ કરી હતી. આરોપી નં. ૩-સામાવાળા અંગે જોવામાં આવ્યું તેમ, હાજી અતિકના મોટા આગળ નીકળેલા દાંત છે, આરોપી નં. ૪-સામાવાળા સફાત રસૂલ પોલિયોથી પીડિત હતો તેથી તેને કાયમી શારીરિક અસમર્થતા હતી, પરંતુ આશ્ચર્યજનક રીતે આ હકીકતનો એફ.આઈ.આર. માં કે સાક્ષીઓના નિવેદનોમાં ક્યારેય ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો. ૨૦૦-૩૦૦ તોફાનીઓના જૂથમાંથી ચાર આરોપી-સામાવાળાઓની ૧૦૦% ચોકસાઈ સાથે ચોક્કસ ઓળખ; કોઈપણ વિશિષ્ટ નિશાનોના ઉલ્લેખ વિના, બનાવના સ્થળથી સાક્ષીઓના અંતરને ધ્યાનમાં લેતાં અત્યંત અસંભવિત જણાય છે. તદુપરાંત, આરોપી નં. ૧ અને ૨ ની ટીઆઈપી યોજવામાં ૫૫ દિવસનો અસાધારણ વિલંબ થયો હતો. જોકે, આરોપી નં. ૩ અને ૪ ની સંડોવણી તારીખ ૦૩.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ જ પ્રકાશમાં આવી ગઈ હતી, છતાં ફરિયાદપક્ષે તેમને ૬ અઠવાડિયા સુધી ધરપકડ કરવા કે પૂછપરછ કરવા માટે કોઈ પ્રયાસ કર્યો ન હતો. પરંતુ ઉક્ત અસાધારણ વિલંબ માટે કોઈ વાજબી ખુલાસો આપવામાં આવ્યો ન હતો.

૧૫. વધુમાં, આરોપીઓની ઓળખ છુપાવી રાખવામાં આવી હતી તે સાબિત કરવા માટે કોઈ દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી. તેનાથી વિપરીત, બચાવ પક્ષના સાક્ષી-૩, મોહમ્મદ શમીમ સિદ્દીકી, પોલીસ કચેરીના રેકૉર્ડ કીપરે જણાવ્યું હતું કે જનરલ ડાયરીમાં એવો કોઈ ઉલ્લેખ નથી કે આરોપી નં. ૨-સામાવાળા મુમતાઝ ઉર્ફે મૌલાનાને બાપદા રાખવામાં આવ્યો હતો.

બચાવ પક્ષે એવી દલીલ પણ કરી હતી કે, ઉક્ત અસાધારણ વિલંબનો ઉપયોગ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા આરોપી-સામાવાળાઓને તેમના ઘરે અથવા કામના સ્થળોએ જોવા માટે કરવામાં આવ્યો હતો જેથી અનુગામી ઓળખ માટે તેમને કાળજીપૂર્વક ચિહ્નિત કરી શકાય. વધારામાં, આરોપી નં. ૧-સામાવાળા વાસિફ હૈદરે સીઆરપીસી ની કલમ ૩૧૩ હેઠળના પોતાના નિવેદનમાં ત્યાં સુધી કહ્યું હતું કે, ટીઆઈપી પહેલાં તેને સાક્ષીઓને બતાવવામાં આવ્યો હતો અને તેના ફોટોગ્રાફ્સ તથા વિડીયોટેપ તૈયાર કરવામાં આવી હતી. મુદ્દા વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય, (૨૦૧૦) ૩ એસસીસી ૫૦૮ પેરા ૫૫ માં, આ કોર્ટે ઠેરવ્યું હતું કે ટીઆઈપી સમયસર યોજવી જોઈએ, જો નહીં, તો વિલંબ સમજાવવો જોઈએ અને આવા વિલંબથી આરોપીઓ ખુદા ન પડવા જોઈએ. જોકે, હાથ પરના કેસમાં, માત્ર ટીઆઈપી હાથ ધરવામાં વિલંબ જ થયો ન હતો, પરંતુ તેના માટે ફરિયાદપક્ષ તરફથી કોઈ ખુલાસો પણ આવ્યો નથી. આ ટીઆઈપીની વાસ્તવિકતા વિશે નોંધપાત્ર શંકા પેદા કરે છે.

૧૬. બીજું, તે આશ્ચર્યજનક છે કે, જોકે પોસ્ટ-મોર્ટમ રિપોર્ટ વર્ણવે છે કે મૃતકના શરીરમાં માત્ર બે જ ઘા હતા, એક પ્રવેશનો અને બીજો બહાર નીકળવાનો ઘા હતો, છતાં કથિત રીતે મૃતકની રાખમાંથી એક ગોળી રિકવર કરવામાં આવી હતી. એફ.એસ.એલ. રિપોર્ટ દર્શાવે છે કે આ ગોળી બળેલી અને ફોદાવાળી હતી. મૃતકની રાખમાંથી ગોળીની આ રિકવરી એ પોસ્ટ-મોર્ટમ રિપોર્ટ સાથે અસંગત છે જે કથિત રીતે બહાર નીકળવાનો ઘા દર્શાવે છે, જેનો અર્થ એ થાય છે કે ગોળી પહેલેથી જ શરીરની બહાર નીકળી ગઈ હતી. ઉપરોક્ત

હકીકત પોસ્ટ-મોર્ટમ રિપોર્ટ અને એફ.એસ.એલ. રિપોર્ટ બંને પર શંકા પેદા કરે છે કારણ કે તેઓ એકબીજા સાથે અસંગત છે.

૧૭. ત્રીજું, ફરિયાદપક્ષ એ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે કે ૨૦ દિવસ પછી મૃતકની રાખમાંથી કથિત રીતે રિકવર કરાયેલી ગોળી ખરેખર આરોપી-સામાવાળા વાસિફ હૈદર પાસેથી રિકવર કરાયેલી પિસ્તોલમાંથી જ છોડવામાં આવી હતી. પિસ્તોલની રિકવરી પણ શંકાસ્પદ છે. જ્યારે ફરિયાદપક્ષનો કેસ દર્શાવે છે કે આરોપી-સામાવાળા વાસિફ હૈદરના કબજામાંથી એક .૩૮૦ બોરની કોલ્ટ પિસ્તોલ રિકવર કરવામાં આવી હતી, તેનાથી વિપરીત, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨ – એસ.ઓ. રાજેન્દ્ર ધર ડ્રિવેટીના પુરાવા દર્શાવે છે કે તેની ધરપકડ બાદ એક .૩૨૦ બોરની કોલ્ટ પિસ્તોલ રિકવર કરવામાં આવી હતી. વધારાનો વિરોધાભાસ મંજૂરીના હુકમમાં જોઈ શકાય છે જેમાં આરોપી-સામાવાળા વાસિફ હૈદરના કબજામાંથી .૩૮૦ બોરની બે પિસ્તોલ રિકવર થયેલી દર્શાવવામાં આવી હતી.

૧૮. ચોથું, બનાવના સ્થળ અંગે, ફરિયાદપક્ષ તેને ચોકસાઈ સાથે નક્કી કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો. જ્યારે એફ.આઈ.આર. ઘટનાસ્થળ સુનહરી મસ્જિદની સામે હોવાનું દર્શાવે છે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી-૨ ફરિયાદીએ પાછળથી પોતાના અગાઉના નિવેદનમાં સુધારો કર્યો અને જણાવ્યું કે બનાવ વાસ્તવમાં નૂરાની મસ્જિદમાં બન્યો હતો. તેનાથી વિપરીત, બે સાઈટ પ્લાન બનાવનું સ્થળ નૂરાની મસ્જિદ દર્શાવે છે.

૧૯. પાંચમું, ફરિયાદપક્ષ મૃતકના ઓર્ડરલી રામચંદ્રની તપાસ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો જે આ જ બનાવમાં ઘાયલ થયો હતો અને તેને ગોળી વાગવાની ઈજા થઈ હતી. ફરિયાદપક્ષ ઉપરોક્ત ભોગ બનનારનો ઈજા અહેવાલ સાબિત કરવામાં પણ અસમર્થ રહ્યો હતો. આવી નિષ્ફળતા ફરિયાદપક્ષના કેસ માટે ઘાતક છે કારણ કે બનાવના સ્થળે તેની હાજરી શંકાથી પર છે. રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવ્યું છે કે, રામચંદ્ર ટ્રાયલની કાર્યવાહીમાં નિયમિતપણે હાજરી આપતો હોવા છતાં ફરિયાદપક્ષ દ્વારા તેની તપાસ કરવામાં આવી નહોતી.

૨૦. છઠું, ફરિયાદપક્ષ કોઈપણ સ્વતંત્ર સાક્ષી રજૂ કરવામાં પણ નિષ્ફળ રહ્યો છે. જોકે સત્તાવાર સાક્ષીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા પુરાવા પર અવિશ્વાસ કરવો ખોટો છે, પરંતુ ડહાપણ માંગે છે કે તેમના પુરાવાને સખત ચકાસણીની એરણ પર પરખવામાં આવે. ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા પુરાવા આ કોર્ટમાં વિશ્વાસ પ્રેરિત કરતા નથી.

૨૧. છેલ્લે, તે આશ્ચર્યજનક છે કે જોકે આઈપીસીની કલમ ૩૦૭ હેઠળ આરોપો ઘડવામાં આવ્યા છે, છતાં ફરિયાદપક્ષ પુરાવાના માધ્યમથી આરોપોને સાબિત કરવામાં સંપૂર્ણપણે નિષ્ફળ રહ્યો છે. તે કમનસીબ છે કે નીચેની અદાલતો આ બાબતની નોંધ લેવામાં નિષ્ફળ રહી છે. ટ્રાયલ કોર્ટે તેને સાબિત કરવા માટેના કોઈપણ પુરાવા વિના સામાવાળાઓને ઉક્ત ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં ભૂલ કરી છે.

૨૨. અમારી સમક્ષની હાલની અપીલોમાં, ફરિયાદપક્ષ આરોપી-સામાવાળાઓના ગુનાહિત દોષ અંગેના શંકાના વાદળો દૂર કરવા માટે સંજોગોની સાંકળ જોડવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે. એ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે એક શંકા, ભલે ગમે તેટલી ગંભીર હોય, તે પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકતી નથી, એટલે કે 'હોઈ શકે' અને 'હોવું જ જોઈએ' વચ્ચે લાંબુ અંતર હોય છે, જેને ફરિયાદપક્ષે પોતાના કેસને વાજની શંકાથી પર સાબિત કરવા માટે કાપવું જ પડે [જુઓ નરેન્દ્ર સિંહ વિરુદ્ધ એમ.પી. રાજ્ય, (૨૦૦૪) ૧૦ એસસીસી ૬૯૯].

૨૩. આ કોર્ટે કૈલાશ ગૌર અને અન્ય વિરુદ્ધ આસામ રાજ્ય, (૨૦૧૨) ૨ એસસીસી ૩૪ માં ઠેરવ્યું છે કે,

“૪૪. ફરિયાદપક્ષે, એ સ્વયંસિદ્ધ છે કે, ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રમાં માન્ય ધોરણો દ્વારા સ્વીકાર્ય પુરાવા રજૂ કરીને આરોપી સામે પોતાનો કેસ સાબિત કરવો જ જોઈએ, ભલે ગુનો કોમી રમખાણો દરમિયાન આચરવામાં આવ્યો હોય કે અન્યથા. ટૂંકમાં, જ્યાં સુધી કાયદો કોઈ ચોક્કસ કેસ અથવા કેસોના વર્ગ માટે વિશેષ રૂપે લાગુ પડતી કોઈ જોગવાઈ ન કરે ત્યાં સુધી ફોજદારી કેસોમાં ટ્રાયલ અને ચુકાદાની વાત આવે ત્યારે નિયમો અને ધોરણોનો એક જ સમૂહ હોઈ શકે છે...”

૨૪. હાલના કેસમાં, ઉપરોક્ત તપાસની ક્ષતિઓની સંચિત અસરે આરોપી-સામાવાળાઓની તરફેણમાં નિર્દોષતાના અનુમાનને મજબૂત બનાવ્યું છે. આવા કેસોમાં, ખામીયુક્ત તપાસમાંથી ઉદ્ભવતો શંકાનો લાભ આરોપીની

તરફેલામાં જાય છે.

૨૫. જોકે અમે આરોપી-સામાવાળાઓ સામે આક્ષેપિત ગુનાની ગંભીરતા અને પોતાની ફરજ બજાવતી વખતે એક વરિષ્ઠ અધિકારીએ પોતાનો જીવ ગુમાવ્યો તે કમનસીબ હકીકતને સ્વીકારીએ છીએ, છતાં અમે એ હકીકતને નજરઅંદાજ કરી શકીએ નહીં કે તપાસની ક્ષતિઓએ ફરિયાદપક્ષને આરોપીઓના ગુનાહિત દોષને સાબિત કરવા માટે અસમર્થ બનાવી દીધો છે. તપાસની ખામીઓથી ભરેલા બિનઅસરકારક ફરિયાદપક્ષના હાથે આરોપી પોતાની નિર્દોષતાનો ત્યાગ કરે તેવી અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં. આવી બિનકાર્યક્ષમ તપાસમાંથી ઉદ્ભવતો શંકાનો લાભ આરોપીઓને આપવો જ જોઈએ.

૨૬. અમારા અભિપ્રાય મુજબ, હાઈકોર્ટના ચુકાદામાં કોઈ વિકૃતિ નથી. વધુમાં, નિર્ણાયક કારણોની ગેરહાજરીમાં, આ કોર્ટ નિર્દોષ છુટકારાના હુકમને પડકારતી આ અપીલો પર વિચાર કરવા ઉત્સુક નથી.

૨૭. હાલમાં અમારી સમક્ષ રહેલી ૨૦૧૪ ની ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૭૦૬ માં આર્મ્સ એક્ટ અને એક્સપ્લોઝિવ સબસ્ટન્સ એક્ટ હેઠળ આચરવામાં આવેલા ગુનાઓ માટે નિર્દોષ મુક્ત કરવાના એકસમાન આદેશમાં પણ અમે દખલ કરવા ઈચ્છતા નથી.

૨૮. અપીલો તે મુજબ રદ કરવામાં આવે છે. બાકી રહેલી અરજીઓ, જો કોઈ હોય, તો તેનો પણ નિકાલ કરવામાં આવે છે.

અપીલો રદ કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====